

TL 4066 Kuzeyin Az Nüfuslu Halkları ve Arktik

Öğretim Üyesi: Dr.Öğr.Üyesi Mustafa Can TEZİÇ.

Evenlerin Oluşumu

Hafta 9.

Hazırlık Soruları:

- **Rus İmparatorluğunun uygulamış olduğu idari sistem içerisinde soy gruplarının rolleri ne olmuştur. Bu grupların ileriki tarihlerde grup aidiyetleri üzerine etkileri olmuştur?**
- **Sovyet milliyetler politikasının Arktik bölge ve Sibirya'daki etnik gruplar üzerindeki etkisi nasıldır?**
- **Sosya-kültürel ve ekonomik değişimlerin grup aidiyetlerinin şekillenmesinde ne gibi rolleri bulunmaktadır?**
- **Suptrack ve supertrack kavramlarını Even etnosunun oluşum sürecinde değerlendiriniz.**
- **Even etnik grubunun ortaya çıkmasında rol oynayan etnik gruplar hangileridir?**

On yedinci yüz yılda Rus İmparatorluğunun bölgeye girmesi ile birlikte bölgenin idari yapısını düzenlemek adına “idari soy” sisteminin uygulamasına geçilmiştir. Bu sistem belli başlı soy gruplarını koloni sistemi içerisinde idari yapılanmaya bağlanmıştır. Soy gruplarının yapı ve görevlerine bakılacak olursa, her soy grubu seçilmiş bir yaşlı tarafından yönetilmekte iken, kendi bölgelerinde *yasak* toplamanın dışında hukuki işlerden de sorumlu idiler. Örnek olarak 10

Uyagan, 7 Dolgan ve belirli sayıda Delyan soy grubu farklı bölgelerde idari sistem ile bütünleşirken bu soy gruplarının dışında kalan bir çok soy grubu ise idari yapı tarafından tanınmayıp idari soy grupların içerisine dahil edilmişlerdir. Bu tür bir yapılanmada soy gruplarını birbirlerine yakınlaştırmıştır.

Yirminci yüzyıla kadar konar göçer farklı soy grupları belirli bölgelerde toplanmaya başlamış ve Hıristiyanlaştırma faaliyetlerinin bu bölgelerde hızlanması soy grubu bilincini zayıflamasında bir başka faktör olmuştur. Soy gruplarının etkilerinin zayıflamasının bir başka nedeni ise ticaret ve onunla birlikte ortaya çıkan toplumsal katmanlar arasındaki farklılaşmadır. Zenginliğin genellikle Geyik sürülerinin büyüklüğü ile ifade edilen Tunguzlar, Sovyetler Birliğinin kolektivist politikaları ile birlikte özel büyük sürüler yerlerini kolektif çiftliklere bırakmış bu gelişmelerin Sovyet eğitim politikaları ile birleşmesi yeni bir coğrafi mekân olgusunu da beraberinde getirerek modern anlamda Even kimliğini ortaya çıkmasının da yolu açılmıştır.

Bu sosyal sürecin ilk zamanlarında bugün Even olarak tanımladığımız etnik grup Middendorf ve Şren' tarafından Evenklerin farklı bölgelerde yaşayan alt grupları olarak tanımlanırken, on yedinci yüzyılda da Lamut etnonimi idari bir tanımlama olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Uzun müddet farklı etnonimler kullanılsa da 1930 yılında Even etnonimi başlıca Yana, İndgika ve Kolım nehirleri ve çevre bölgelerinde yaşayan ve özellikle buradaki yerli halk ile karışan farklı Tunguz soy grupları için kullanılmıştır.

Sonuç olarak F. Bart'ın üzerinde durduğu gibi grubun kendini tanımlaması kadar, grubun tanımlanması da kimliklerin güçlenmesi açısından önemlidir. Önce Çarlık politikaları, sonra Sovyet politikalarının neticesinde yaşanan derin sosyo-kültürel ve ekonomik transformasyon sonucunda daha önce farklı soy grupları ve yerel etnonimler ile kendini tanımlayan gruplar, bu geçiş süreci

sonunda kendilerinin sistem tarafından Even olarak tanımlanması sonucu Even kimliği bir önceki dönemde ortaya çıkan aidiyetlerin bir anlamda önüne geçmiştir.

Temel Kaynak

Teziç M.C. Sibirya'da Etnosların ve Alt-Etnosların Oluşumunda Tunguz Soy Gruplarının Rollerini (Evenler, Dolganlar ve Geyik Yetiştiricisi Yakutlar) // Научное обозрение Саяно-Алтая. 2015 № 4 (12). S. 21-35.

Yardımcı Kaynaklar

Barth, F. (1969). *Ethnic groups and boundaries the social organization of culture difference*, Boston: Little Brown.

Boronoyev, A.O. (2007). Territorial'naya mental'nost' I problemi sotsiokul'turnogo razvitiya regiona, (Pod redakstiey d-r filosof. nauk professor. Boronoeva A.O) *Sibirskaya mental'nost' I problemi sotsiokul'turnogo razvitiya regiona*, St. Petersburg: Asterion s.8-17.

El'nitskiye, K. (1895). *Inorodtsı sibiri i sednyeaziatskih vladniye Rossii etnografiçeskiye oçerki*, St. Petersburg, İzdaniye D.D. Poluboyarikova.

Evstigneev, Yu.A. (2003). *Rossiyaskaya Federatsiya narodi i ih podrazdeleniya – kratkiye etnologiçeskiye spravoçik*, İzdatel'stvo St. Peterburgskogo universiteta.

Fenton, S (2003). *Ethnicity*, Polity Press Black well Publishing Ltd.

Gumilyev, L.N. (2006). *Etnogeneza . biosfera zamli*, Moskova: Ast; Astrel'.